URTE SANTUA KOMPOSTELA'N

AITA OÑAINDIA

Santiago eguna igandez datorrenean urte santua izan oi da Kompostela'n. Aurten, beraz, Kompostela'ko urte santua dogu. Au dala-ta, millaka ta millaka dira ona eltzen diranak. Gaur berton Espaiña guztiko langille eskoletan ikasle dabiltzan gazteak onerata dira —bost millatik gora—, ta osoan dardarazo dabez emengo zumardi, ibiltegi, eleiza, kale ta etxe-barne guztiak euren abesti ta kanta alai zoliz. Eta orrelaxe, urte barru onetan, erromesez beterik dakusguz Santiago'rako bideak.

Erdi-aroan asita millaka ta millaka arima beregánatu izan ditun argiontzi zoragarria dogu Santiago. Ementxe daukagu Jerusalen'en Kristo'ren alde bere bizia eman eban Apostolu andiaren illobia oso dizkikor. Erroma ta Jerusalen munduko erromes-tokirik aipatuenen antzera, onevek erakarri ditu gizaldietan zear ainbat eta ainbat bidazti ta pelegriñu, baita Europa osoan olako erlejiño-igiera lillura-garria sortu be.

Santiago'ri, gaiñera, erromes artelekua deitzen dautsoe. Zergaitik? Illobi ospatsu orren inguruan erromatar arterik bikaiñena sortu zalako. Erdi-aroan Europa guztitik ona etozan bidaztiak, erromesak, pelegriñuak, inportantzi ikaragarria izan eben: erri-arazo, gizarte, etxegintza, literatura ta beste giza-pentsakera guztieri oneik emon eutsien asmaldi galanta. Eta, diñoenez, Kompostela izan ezpalitz, gaur dana etzan izango sorkaldeko mundu au.

Goiz argitsu baten, adibidez, Perra-ibilitokitik begira ezkero, batek ez daki uri eder au zer danik: itxasoko olatu jagi aasiak bertatik arri biurtuta geratu dirala esan daikegu; dana dala, arriko ikuspegi oso ta betea daukagu begi aurrean. Torreak, jauregiak, elizak, lekaretxeak gexotegiak, zelai, solo ta olan musker guria inguratuta, goizeko ta

illuntzeko eguzkiak emoteon batez be, zorabio gozoan jarten zaituezanak dituzu. Santiago ezta oroigailluz egiñiko uri bat, oroigaillu uria bera dozu. Dana da emen gauza bakotxari ta osoari edermen berezia emoteko egiña.

Santiago'ra bideak emengo katedralean amaitzen dira. Emengo kanpai durunduen soiñu eztia amaitu izan da beti munduan zearko erromesen ibilaldi nekatsua. Ibilliaren ibillia aulda ta kezkaren kezkaz oiñazeturiko bidaztiak ementxe aurkitu izan dabe soiñarentzat atsedena ta arimearentzat bake gozoaren igurtzi leuna. Katedral auxe da, izan be, Kompostela'k daukazan oroigaillu guztietatik ederrena. Lau sarrera ditu, oso zaidaiñak; barruan, ostera, iru gorputz edo zelai-une eta 25 kapilla, egikeraz erromanikuak ia geienak, beste estillu batzuk be ba'dituan arren. Eleizearen erdiko giltzean, goitik dindilizka, intzentsu ontzi ospetsu «botafumeiro» deritxona daukazu, metro biko zidar mukulu eskerga; erloju baten auztera batetik bestera ibilli oi da olako jai andietan; lenago, erromes etozan gaixo ta aulen izerdi-sundu naskagarria kentzeko erabilli oi zan.

Arlanduzko eleiza eder onek lau alderdietatik zelai zabalak daukaz, eta alderdi bakoitzak bere sarrera lorre jaso ikusgarriakaz. Aurrekaldea edo fatxadarik ederrena, Obradoiro da, sarkaldera emoten dauana; eta emen daukagu, arimilla ezbaietatik igonda, Mateo maisuak egiñiko «Aintzako Ataria». Auxe ei da XII'garren gizaldiko kristau erri irudi oroigailluzik bikaiñenetarikoa. 997'an, Kordoba'tik ona eldu zan arabitarren buruzagi Almanzor'ek, Kompostela uria ta Jakue donearen eleiz ederra ta osoan suntsitu zituan. Baiña laster asi ziran barriro be, uria ta eleizea len baizan eder jaso ta apaintzen. Andik geroago be izan zituan Kompostela'k olako irikantiak, eta orduan Leon'go errege zan Fernando II'garrenak katedral au ikusi ebanean, bertako gotzaiñak erregeari esan eutsoen: «Jauna, moroak guztiz ondatu dabe eliz onen ataria. [illegible] Eta [illegible] erregeak [illegible] eutson: «[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Mateo maisuaj, berak egingo dauzue beste obe bat».

Ordutxetik asi zan, egin-egiñean be, Aintzako Atari au. Erdi-aroko erromaniku [illegible] artisaurik [illegible] Atari au Biblia [illegible] [illegible] [illegible] kristautasunean irudi edo [illegible] [illegible] Testamentu zarra ta barria [illegible] [illegible] [illegible] Apostoluen irudi ederrez inguratuta. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Mateo maisuak. Auxe zan lenago [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Obradoiro atetik katedralean sartzen diranak, atariko edertasuna andietsi ondoren, naitaez zuzendu bear dabe, ezker-eskuma organu eder bi goian itxi ta; eleiz erditik zear, altara nagusiaren oiñera. Gaurko barroko au lenagoko erromaniku· gaiñean XVII'garren gizaldian egiña dozu; zutoin biurriz aingeruak daukiez altara gaiñeko dosela. Santiago zaldizko irudi antzetsu batek apaintzen dauala ingurua guztia. Erdian, ostera, kolore askodun arri ta zidarrez jantziriko Santiago'ren irudia daukagu, jarrita: ostetik igonda, auxe besarkatzen dabe bidaztiak, biotz-dardar eta eraspentsu. Albootako lanparargi ta pulpituak be itxura oso lerdena emoten dautso ingurumari guztiari.

Altara nagusi azpian dago Santiago'ren illobia, ezker-eskumako sarrera bigaz. Eleiz-azpi onetan, zidarrezko kutxa bikaiñean gordeta dagoz Apostolu donearen gorpuzkiñak, au da, beiñola Iria Flavia'ra, Padron erritxora itxasoz ekarritako gorputzaren puskatak. Toki estu samarra, baiña debozifio andiá emoten dauna. Aurrelias txanda eskatu ezkero, mezea esan leiteke berton; eta nik gaur, zortai ta erdietan, neure txangolari guztiak inguruan ditudala meza emon dot, ixil ta goi-zaletsu: baita urte santuko parkapen edo indulijentzia irabazteko bear diran otoitzak egin be. Gero, urte santu onetarako zabaltzen dan atetik sartu-urtena egin dogu.

Kompostela ikasleku da, naimungo ikasleak ikusten dira berton. Aurreikakoen gogo-arazoa ta loratzea beterik daukagu. Europa osoko erromesak berton bait-ziran aurpegiratzen eta artistarik ospetsuenak euren eder-miña egi bizia lantaita bertoko arrietan itxi euskuen. Gogo-zar ta misteriotz lurrunduriko uri onek goi-ikutu atsegiñkorra egin dausku guztioi, ta gozotasun ortan bildurik, gizaldiak zear aloitzaz biotz beregandu izan ditun Santu oni gogotiko agur estua egin dautsagu: agur bero ta gaitzu ortan, bake zoriontsua ta etromaikoa Euskalerri osoarentzat eskaturik.

Ebanjelioa

Ebanjelio Santuaren zatia San Mateo'ren Liburutik. (7, 15-21).

Aldi artan,
onela mintzatu zitzaien Jesus Bere Ikasleei:
—Zabiltzate ernai sasi-igarleekin;
ardi-larruz jantzita bait-datozkizute,
barrutik otso lapurrak dirala.
Beren ondorenetatik ezagutuko dituzute.
Elorritikan mastsik bildu al-diteke?
edo larretikan pikurik?
ola zugatz onak, ale onak ematen ditu;
eta zugatz txarrak, ale txarrak.
Zugatz onak ez dezake ale txarrik eman;
eta zugatz txarrak ere ale onik.
Ale onik ematen ez duen zugatz oro
ondotik ebaki eta surtara botatzen da.
Beraz, beren ondorenetatik ezagutuko dituzute.
Beti "Jauna, Jauna" esi [illegible]
ez dira guztiak zeruetako Erreinuan sartuko;
Zeruan dagon Bere Aitaren nahia egiten dutenak baizik.

GUNERA

CARLOS SANTAMARIA'K

...aieke guziei, batzuen sateliteak besteen co... [illegible] botatzea. Bañan, mundu triste ontan, ...n ontaz gertatu oi dira. Bakoitza bere alde... ...at ta iñor ezin bizi. Ia txinotarrak eskele... elkarganatzeko miraria egiten duten.

... 21. Don Quijote ta santidades. — Ona ...e zaldun ibilkorrak esandako gauzak, pralle... santidadeari buruz (Bere gertakarien libu... ...ren zatia, bederatzigarren burua).

... guziak pralleak izan. Amaika dira, zerura ... Jainkoak bere jarraitzailleentzat asmatu di... Zalduntza erlijio bat da, dontsuak ere ba... ...an".

...—erantzun Sancho jatorrak— bañan, ez... ...kadanez, zaldun ibilkorrak baño pralleak ...eruetan".

...danak baño Eliza-lendeak geiago dira-ta".

...ikorrak asko dira" —dio Sancho'k.
...on Quijotek
...o. Bañan zaldun izena merezi dutenak.

... liburuak, beti egunekoak!

JOSE ANTONIO [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ARANZADI'tar J. M.
Era guztietako asegurook
Barcelona'ko
«LA CATALANA»
Asegurotako ordezkaria
Gipuzkoan
[illegible] 11 [illegible]
[illegible] 19244
DONOSTIA